Preventieve Dyslexiezorg

Handreiking consultatietraject

Inleiding

Het consultatietraject heeft een andere status dan het gecombineerde *PD-leerlingentraject* en *PD-schoolontwikkelingstraject*. Een school kan een consultatietraject aanvragen als er overkoepelende ondersteuningsvragen zijn op het gebied van lezen, spellen en dyslexie. Veelal gaat het om vragen op school-, unit- en/of klassenniveau (alle leerjaren). Een heel enkele keer kan het een specifieke leerlinggerichte vraag betreffen. Deze kan alleen worden gehonoreerd als de voor die leerling ontwikkelde aanpak breder binnen de klas/unit/school opgepakt kan worden.

Het consultatietraject is een overkoepelend schoolondersteuningstraject dat onder verantwoordelijkheid van Passend Onderwijs (schoolbesturen/SWV) valt. De aan de school toegewezen casemanager ondersteunt de school en ziet erop toe dat er afstemming plaatsvindt met de PD-methodiek. Het consultatietraject ontleent zijn naam aan de mogelijkheid om behandelaren te kunnen consulteren voor het beantwoorden van een specifieke ondersteuningsvraag. Daarbij is het niet de bedoeling, dat de behandelaar individuele leerlingen gaat behandelen. Wel kan de behandelaar uitleg geven over specifieke instructieprincipes of methodieken. Samen met de casemanager bepaalt de school of er vanaf het begin of in de loop van het traject een behandelaar wordt ingeschakeld.

In feite heeft een consultatietraject het karakter van een mini-praktijkonderzoekje. Op basis van een concrete, te overziene praktijkvraag wordt praktijkgericht onderzoek gedaan dat resulteert in een werkwijze die – al naar gelang de functionaliteit daarvan – in de praktijk wordt uitgevoerd en geïmplementeerd.

Voorbeelden van consultatievragen

- **Groep 2**: wij willen graag de screening van leerlingen in groep 2 optimaliseren. We gebruiken x en y en we willen onderzoeken of er andere, betere instrumenten zijn om risicoleerlingen vroegtijdig te signaleren en screenen. In het consultatietraject willen we een aantal instrumenten met elkaar vergelijken en een keuze maken voor inzet van de voor ons meest passende instrumenten.
- **Onderbouw**: in het *PD-leerlingentraject* heeft de behandelaar Taal in Blokjes (TiB) geïntroduceerd als preventieve methode op ON3. We overwegen TiB schoolbreed in de onderbouw in te zetten voor ondersteuning van risicoleerlingen. In het consultatietraject willen we beter kennis maken met TiB en onderzoeken of deze methode voor zwakke lezers en spellers een meerwaarde heeft bovenop de reguliere lees- en spellingmethode**.**
- **Groep 5**: De zwakkere lezers uit groep 4 hebben in de 1e helft van het schooljaar een mooie groei doorgemaakt. In de 2de helft van het schooljaar is de tijd voor technisch lezen iets verminderd, dit om meer aandacht te kunnen besteden aan begrijpend lezen. We constateerden tijdens de E4-afname, dat de zwakkere lezers lagere technisch leesresultaten behaalden dan bij M4. In het consultatietraject willen we uitzoeken hoe we het leesonderwijs in 1e helft van groep 5 dusdanig kunnen inrichten, dat de zwakkere leerlingen de opgelopen achterstand zoveel mogelijk kunnen inlopen.
- **Groep 4 t/m 6**: Na signalering en analyse van het leesgedrag, willen we alle leerlingen passende interventies aanbieden. We willen dit doen door de leerlingen te hergroeperen en groepsdoorbrekend te werken en leerlingen op basis van ondersteuningsbehoeften bij elkaar te plaatsen. In het consultatietraject willen we onderzoeksbevindingen bestuderen (Kennisrotonde) en op basis daarvan een passende differentiatie-aanpak ontwikkelen, uitvoeren en evalueren.
- **Groep 5 t/m 8**: Na de preventieve aanpak in groep 2 t/m 4, willen we (vermoedelijk) dyslectische leerlingen in de bovenbouw verder begeleiden met passende technisch leesoefeningen in combinatie met functionele lees- en schrijfopdrachten. Ook willen we hen goed voorbereiden op het voortgezet onderwijs. In het consultatietraject willen we daarbij de nadruk leggen op de inzet van ICT-hulpmiddelen en hoe we daarin een doorgaande lijn (po-vo) kunnen realiseren.

Aanmelden voor het consultatietraject: dit vindt op dezelfde manier plaats als de andere trajecten. De school geeft op het aanmeldformulier aan of ze een of meerdere ondersteuningsvragen heeft en of zij daarvoor een additioneel traject wenst. Tijdens het intakegesprek wordt de noodzaak en wenselijkheid hiervan besproken.

Selectie en verdeling binnen projectteam: in principe worden de aangevraagde consultatietrajecten altijd toegewezen. De verdeling van de consultatievragen vindt in het PD-team plaats. De aan de school verbonden casemanager pakt de vraag op.

Doel consultatietraject: het gezamenlijk bedenken van werkbare oplossingen voor kwesties of knelpunten in de praktijk van het lees- en spellingonderwijs (ondersteuningsniveau 1, 2) én over de specifieke begeleiding op ondersteuningsniveau 3.

Ureninzet: de casemanager kan in totaal 15 uur per consultatietraject besteden. Indien een behandelaar wordt ingeschakeld kan dat voor maximaal 10 uur.

Duur van het consultatietraject: de duur van het consultatietraject is maximaal een jaar en de uren kunnen verdeeld worden over het hele jaar. Er kan ook gekozen worden voor een korter, intensiever traject.

Werkwijze: de casemanager gaat samen met de school na welke oplossingen er zijn voor de specifieke ondersteuningsvraag en ondersteunt de school bij de toepassing en evaluatie daarvan. Indien aangewezen kan een (hoofd)behandelaar hierbij worden geconsulteerd.
Tijdens het startgesprek wordt de aanvankelijk ingediende ondersteuningsvraag door de school toegelicht en er wordt vastgesteld op welk 'niveau' deze zich bevindt:

- Op klassenniveau (focus ligt op een vraag van de leerkracht)
- Op schoolniveau (focus ligt op een vraag van ib'er/leesspecialist/directie)
- Op leerlingenniveau (focus ligt op hoe de aanpak van deze leerling kan worden toegepast op klassen- of schoolniveau)

Vervolgens vindt articulatie van de ondersteuningsvraag plaats door de globale consultatievraag om te bouwen in een behapbare, haalbare en onderzoekbare vraag die beantwoord kan worden binnen de tijd die ervoor staat? Op welke zorgniveaus richt de vraag zich, wat is er tot nu toe al door de school gedaan om deze vraag te beantwoorden, wat zijn beschermende en belemmerende factoren en is er consultatie vanuit de zorg nodig om de vraag goed te kunnen beantwoorden?

Nadat de concrete ondersteuningsvraag helder is, wordt gekeken welke ingrediënten er nodig zijn om de vraag te beantwoorden en een plan van aanpak op te stellen. Wat wordt de concrete werkwijze, op welke termijn, wie gaan dit uitvoeren, monitoren en evalueren? Hoe wordt gezorgd voor afstemming op de PD-methodiek (zowel *PD-schoolontwikkelingstraject* als *PD-leerlingentraject*) en hoe vindt verdere implementatie plaats van hetgeen het consultatietraject oplevert?

In onderling overleg wordt een aantal bijeenkomsten gepland. De casemanager geeft een eerste inhoudelijke aanzet en daarna wordt gezamenlijk verder gewerkt. De casemanager begeleidt dit proces binnen de gestelde kaders van de daarvoor voorhanden ureninzet en aan de hand van de methodiek (*meet-, spreek- en verbeterbeweging*, Van Yperen, e.a., 2017) die daarvoor binnen de PD-methodiek wordt gehanteerd. Op basis van verzamelde informatie (in dit geval over de consultatievraag) wordt de stand van zaken in kaart gebracht (meten) en vindt reflectie en appreciatie plaats (spreken) die zo nodig grond bieden voor nieuwe acties en maatregelen (verbeteren).

Het is de bedoeling dat de opbrengsten van het consultatietraject worden vastgelegd, zodat het later geïntegreerd kan worden in het school(jaar)plan of SOP.

NB: Voor het vormgeven van het consultatietraject is een apart formulier ontwikkeld dat als aparte bijlage (Consultatietraject) is opgenomen.